

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра *підприємництва, торгівлі та біржової діяльності*

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-
педагогічної діяльності

_____ Мальований М.І.

“ _____ ” _____ 2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Управління конкурентоспроможністю
підприємства**

ОР «доктор філософії»

Галузь знань

07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Умань – 2019 рік

Робоча програма з дисципліни Управління конкурентоспроможністю підприємства для здобувачів освітнього рівня «доктор філософії» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Умань. УНУС. 2019 - 18с.

Розробники: д.е.н., професор Нестерчук Юлія Олександрівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол від 29. 08. 2019 року № 1

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: к.е.н., доцент Соколюк С.Ю.

_____ (Соколюк С.Ю.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“29” серпня 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОР « магістр»
(шифр, назва)

Протокол №2 від. 30. 08. 2019 року

“_30” серпня 2019 року Голова _____ (Смолій Л.В.)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Вибіркова	
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 11		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання реферат		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		3-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітній рівень: доктор філософії	16 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		90год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

% кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 25% : 75%;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» є формування в аспірантів теоретичного знання та практичних навиків щодо управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах господарювання.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» є:

- урахувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності;
- формувати й обробляти необхідну інформаційну базу щодо особливостей діяльності об'єднань підприємств;
- вивчення теорії, вітчизняного і світового досвіду оцінювання та управління конкурентоспроможністю підприємств.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти третього (доктор філософії) рівня в процесі вивчення навчальної дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» повинні набути **компетентностей**:

- розуміння особливостей теоретичних основ, сутності та принципів конкурентоспроможності підприємства;
- здатність досліджувати економічну сутність конкурентоспроможності та визначати її місце у розвитку підприємства;
- здатність визначати й оцінювати показники і фактори конкурентоспроможності підприємств різних типів;
- здатність приймати управлінські рішення щодо управління конкурентоспроможністю конкретного підприємства та його структурних підрозділів.

Виконання вимог щодо опанування навчальною дисципліною «Конкурентоспроможність підприємства» повинно забезпечувати необхідний рівень **сформованості результатів навчання**:

- демонструвати знання теоретичних та практичних засад функціонування конкурентоспроможності;
- уміння визначати та систематизувати особливості конкурентоспроможності підприємств;
- уміння формувати власне бачення проблеми та перспектив розвитку конкурентоспроможності у світі;
- вміння здійснювати оцінку та розробку конкурентної стратегії;
- вміння кількісно оцінити величину ступеню інтенсивності конкуренції, здійснювати розрахунки щодо обґрунтування організаційно-технічних рішень, що спрямовані на підвищення якості продукції і продуктивності виробництва;
- уміння економічно обґрунтувати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю підприємства.

Вивчення дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» повинно забезпечувати рішення двох взаємопов'язаних проблем: пізнання теоретичних основ управління конкурентоспроможністю підприємства та набуття практичних навиків щодо їх ефективного застосування в умовах ринкової економіки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Сучасні теорії конкуренції

Конкуренція: сутність і види, методи конкурентної боротьби.
Підходи до формулювання конкуренції.
Класифікація конкуренції та її форми.
Зв'язок конкуренції і монополії.

Тема 2. Державне регулювання конкуренції

Правові засади державного регулювання конкуренції.
Принципи державної політики в сфері регулювання конкуренції.
Антимонопольна політика.
Участь держави у виробництві і реалізації продукції.

Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства

Поняття конкурентного середовища та його складові.
Показники оцінки інтенсивності конкуренції.
Діагностика діяльності конкурентів.

Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових

Сутність та рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
Діагностика конкурентних сил.
Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
Стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

МОДУЛЬ 2. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ

Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства

Сутність та співвідношення понять “ринкові чинники успіху”, “ключові компетенції”, “конкурентні переваги”.
Властивості конкурентних переваг.
Сфери формування та реалізації конкурентних переваг.
Види та джерела формування конкурентних переваг.

Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства

Ознаки, проблеми та побудова системи забезпечення конкурентоспроможності.
Зміст зовнішнього середовища, цільової, керованої підсистеми та підсистеми забезпечення системи.

Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства

Методи виміру ступеню задоволення споживача. Взаємозв'язок споживчої цінності, ціни і конкурентоспроможності товару.

Життєвий цикл конкурентної переваги.

Підходи до системи забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

**МОДУЛЬ 3. УПРАВЛІННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА**

Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції

Фактори, чинники та критерії конкурентоспроможності товару

Методи оцінки конкурентоспроможності продукції.

Якість товару - основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності.

Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару.

Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства

Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства.

Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства.

Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства.

Специфічні особливості забезпечення конкурентоспроможності бізнес-організацій різних типів.

Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства

Соціальна відповідальність підприємства, їхня національна специфіка, вигоди від неї для суспільства і для підприємства.

Можливості перетворення соціальної відповідальності на інструмент управління конкурентоспроможністю підприємства.

Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності

Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності.

Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни.

Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства

Сучасні моделі управління конкурентоспроможністю підприємства.

Методи оцінки ефективності управління конкурентоспроможністю підприємства.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма навчання					заочна форма навчання					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
л		сем	лаб	інд.	с.р.		л	сем	лаб	інд.	с.р.
Модуль 1. Теоретичні засади оцінки конкурентоспроможності підприємства											
Тема 1. Сучасні теорії конкуренції	13	2	1			10					
Тема 2. Державне регулювання конкуренції	13	2	1			10					
Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства.	12	1	1			10					
Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових(залучений фахівець)	12	1	1			10					
Разом за модулем 1	50	6	4			40					
Модуль 2. Формування конкурентних переваг											
Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства.	14	1	1			12					
Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	13	2	1			10					
Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	6	1	1			4					
Разом за модулем 2	33	4	3			26					
Модуль 2. Управління конкурентоспроможністю підприємства											
Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	6	1	1			4					
Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства	6	1	1			4					
Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	9	2	2			6					
Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	8	1	2			4					
Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства.	8	1	1			6					
Разом за модулем 3	43	6	7			24					
Разом	120	16	14	-	-	90					

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Тема 1. Сучасні теорії конкуренції	1	
2	Тема 2. Державне регулювання конкуренції	1	
3	Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства.	1	
4	Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових	1	
	<i>Разом за змістовним модулем 1</i>	4	
5	Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства.	1	
6	Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	1	
7	Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	1	
	<i>Разом за змістовним модулем 2</i>	3	
8	Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	1	
9	Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства	2	
10	Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	2	
11	Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	1	
12	Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства.	1	
	<i>Разом за змістовним модулем 3</i>	5	
	Разом	14	

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Тема 1. Сучасні теорії конкуренції	10	
2	Тема 2. Державне регулювання конкуренції	10	
3	Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства.	10	
4	Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових	10	
	<i>Разом за змістовним модулем 1</i>	40	
5	Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства.	12	
6	Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	10	
7	Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	4	
	<i>Разом за змістовним модулем 2</i>	26	
8	Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	4	
9	Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства	4	
10	Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	6	
11	Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	4	
12	Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства.	4	
	<i>Разом за змістовним модулем 3</i>	24	
	Разом	90	

7. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, котрий сприяє активізації засвоєння знань, умінь та навичок, є ефективним засобом опанування навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час.

Мета самостійної роботи полягає у сприянні засвоєнню навчальної програми дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» в повному обсязі, формуванні самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої – в умінні планувати, систематизувати та контролювати власну перспективну та повсякденну діяльність.

Завданням самостійної роботи є засвоєння комплексу знань, умінь і навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх практичне застосування при виконанні творчих індивідуальних завдань і робіт, а також виявлення недоліків та упущень у системі знань.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача. Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної «Управління конкурентоспроможністю підприємства»: навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи, конспектом лекцій тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» організовується з дотриманням таких вимог:

- обґрунтування необхідності завдань загалом, а також конкретного завдання зокрема;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- надання можливості студентам виконувати творчі роботи, що відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, при цьому не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;
- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі виконання самостійної роботи.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання, кількість балів, які можна отримати за виконання завдань, визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни (розділ «Самостійна робота студентів»).

Індивідуальні завдання (розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи, контрольні роботи, аналіз практичних чи проблемних ситуацій, проекти, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференції) сприяють поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використовувати знання для розв'язання відповідних практичних завдань.

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача. Терміни видачі, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються графіком, що розробляється випускаючою кафедрою на кожний семестр. Особливим видом індивідуальних завдань є виконання проектів (методичних, бібліографічних, аналітичних).

Індивідуальна науково-дослідна робота. Мета виконання самостійної роботи полягає у глибокому вивченні матеріалу з курсу «Управління конкурентоспроможністю підприємства».

Результатом самостійної роботи є наукова робота обсягом 30-35 сторінок друкованого тексту через 1,5 інтервали 14-шрифтом. Наукова дослідна робота є результатом самостійних досліджень на основі вторинної (існуючої) інформації. Завданням роботи є співставлення точок зору різних авторів стосовно проблеми, що розглядається формування власної точки зору на цю проблему.

Кожному студенту надається окрема тема. Студенти і самі можуть запропонувати тему роботи, виходячи з її актуальності, відповідності спеціальності, зі своїх наукових інтересів та сучасного стану розвитку наукових досліджень, визначених для вибраної проблеми. В окремих випадках кафедра може порекомендувати студенту змінити тему роботи. Допускаються випадки виконання комплексної тематики (проекту) кількома студентами.

Теми наукових досліджень цілеспрямовані і передбачають самостійну творчу роботу студентів з вирішення конкретних завдань.

Наукова робота у своєму складі повинна мати ілюстративний матеріал: таблиці, схеми, діаграми, графіки тощо.

На початку роботи слід чітко сформулювати мету досліджень, що повинна відповідати заданій темі, а також завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети досліджень.

При виконанні дослідницької роботи студент зобов'язаний:

- обґрунтувати актуальність теми;
- визначити мету роботи і вказати об'єкт дослідження, період, за який буде узагальнюватися практичний матеріал;
- детально вивчити закони України, нормативні документи та відомчі матеріали, що стосуються теми дослідження;
- вивчити і відобразити в роботі особливості сучасних економічних відносин підприємства, регіону чи країни;
- провести аналіз традиційними або економіко-математичними методами з використанням ЕОТ;
- побудувати аналітичні таблиці, схеми, рисунки;
- зробити висновки за результатами дослідження у роботі;
- скласти список використаної літератури;
- оформити роботу і додатки до неї;
- здати для перевірки та захистити її на кафедрі.

Наукова робота може мати дослідницький характер. У першому випадку робота має теоретичний характер і пишеться на основі аналізу й узагальнення літературних джерел: монографій, брошур, статей, методичних рекомендацій тощо. Студент повинен взяти з літератури основний матеріал, який стосується проблеми, що вивчається, дати оцінку вивченим роботам, обґрунтувати свою точку зору; зв'язано, грамотно і логічно обґрунтувати вибрану тему, зробити наукові або методичні висновки.

У разі коли робота виконується на магістерському рівні, студент використовує як науково-методичну літературу, так і свої спостереження і факти, результати експерименту, може висувати власні гіпотези і т. д.

Робота, виконана на підставі тільки літературних джерел, без конкретних практичних даних, власних умовиводів, прогнозів, не допускається до захисту на кафедрі.

Робота повинна бути написана студентом самостійно, своїми словами. Забороняється переписувати зміст підручників, нормативних актів тощо. Цитування робіт окремих авторів необхідно наводити з посиланням на джерела їх опублікування, що наводиться в кінці роботи у списку використаної літератури. Приклади, які наводяться у вказаних джерелах та нормативних актах треба замінити прикладами, які підібрані студентами самостійно.

При написанні роботи студент повинен поряд з теоретичним висвітленням аспектів теми, дати її аналіз з залученням практичних матеріалів щодо охорони, захисту і використання прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Оформлення необхідно здійснювати у відповідності до ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки (структура і правила оформлення)». У тих випадках, коли робота повертається студенту для виправлення помилок, нова робота повинна представлятися для перевірки разом з поверненою.

8. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОТОЧНОГО, МОДУЛЬНОГО, ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Організація поточного, модульного та підсумкового контролю знань має таку структуру:

1. Система оцінювання знань з дисципліни за 100-бальною шкалою.
2. Критерії оцінювання знань (стисла характеристика обсягу і якості знань, умінь і навичок, які дозволяють студенту отримати певну кількість балів відповідно до 100-бальної шкали оцінювання.
3. Зразки типових завдань (тести) поточного, модульного контролю.
4. Перелік питань, що виносяться на іспит.
5. Зразок екзаменаційного білету.

8.1. Система оцінювання знань

Основна форма поточного і підсумкового контролю по кожному модулю – тестування, виконання індивідуальних робіт.

Контроль знань з дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» складається з двох блоків планових заходів:

- 1) поточний контроль знань студентів;
- 2) підсумковий контроль знань студентів.

Порядок оцінювання знань студентів за результатами вивчення дисципліни. Бали за результатами поточного контролю в сумі та за доданками, а також за результатами оцінювання письмової екзаменаційної роботи виставляються числом, кратним «5». Загальна підсумкова оцінка (в балах) складається із суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспит. На іспиті студент повинен набрати не менше 30 балів.

Таблиця 8.1.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Критерії оцінювання знань

Поточний контроль студентів проводиться з метою перевірки засвоєння студентами основних положень лекційного матеріалу. Він здійснюється на заняттях, шляхом опитування, тестування, виконання студентами практичних завдань, розглядання виробничих ситуацій, індивідуальних завдань, оцінки якості відповідей на контрольні запитання. По закінченню тематичних модулів проводяться контрольне тестування за змістом модулів.

Оцінювання студентів відбувається за бальною системою:

- *самостійно-контрольне завдання* – до 10 балів;
- *виконання творчого наукової роботи* – до 20 балів
- *контрольне тестування:*

поточне – до 5 балів,

підсумкове за заліковий модуль - до 10 балів

Крім того, за кожний заліковий модуль студент має можливість отримати додаткові заохочувальні бали від викладача за організаційно-навчальну роботу студента в аудиторії, а саме:

- *за присутність на заняттях* – 1 бал;
- *активну участь у проведенні групового заняття* – 1 бал;
- *доопрацювання лекційного матеріалу в конспекті* – 1 бал;
- *творче ставлення до вивчення теми заняття* – до 2 балів;

Контроль після кожного модуля включає в себе оцінювання фіксованої частини матеріалу, яку студент засвоїв на момент контролю за відповідним модулем. Метою підсумкового контролю є перевірка системного бачення, рівня сформованості знань, навичок, засвоєння всього курсу в цілому.

Підсумковий контроль – здійснюється за рахунок аналізу результатів модульних контролів студентів за темами залікових модулів 1, 2 у вигляді екзамену. Відповідність набраних балів та оцінкам (за стобальною системою) згідно бальній шкалі рейтингової оцінки.

Підсумковий контроль знань з дисципліни проводиться як письмовий іспит за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання та тестові завдання.

Відповідь на кожне з питань білету оцінюється в:

30 балів – якщо відповідь студента містить повне, розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу:

- виявляє при цьому високі знання студентом усієї програми навчальної дисципліни, його вміння користуватися різноманітними методами наукового аналізу суспільних і правових явищ, виявляти їх характерні риси та особливості;
- відображає чітко знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку і взаємодії, правильне формулювання відповідних тлумачень;
- свідчить про знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів (для найважливіших – необхідно знати рік їх прийняття);
- містить аналіз змістовного матеріалу, порівняння різних поглядів на певну проблему, самостійні висновки студента, формулювання та аргументацію його точки зору;
- містить, поряд із теоретичним матеріалом, фактичні дані (статистичні, результати судової практики і т. ін.), їх оцінку та порівняння;
- логічно і граматично правильно викладена;

10-20 балів – якщо студент дав відповідь на поставлене запитання, однак вона має хоча б один з таких недоліків:

- є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
- є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв і змісту нормативно-правових актів, нечіткі характеристики відповідних явищ;
- не є аргументованою: не містить посилань на нормативно-правові акти (у разі необхідності), інші джерела, аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій і т. ін.; недостатньо використано дані юридичної практики, інший фактичний і статистичний матеріал;

- свідчить про наявність прогалин у знаннях студента;
  - викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок і виправлень;
- 0 балів – якщо студент не відповів на поставлене запитання:
- відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання;
  - при відповіді допущено грубі змістовні помилки, що свідчать про відсутність знань у студента;
  - їх безсистемність та поверховість, не вміння сформулювати думку та викласти її, незнання основних положень навчальної дисципліни.

Результат письмового іспиту складається із суми балів, одержаних за всі питання. У тому разі, коли відповіді студента оцінено менше ніж у 30 балів, він отримує незадовільну оцінку (тобто 0 балів). Загальне підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється з урахуванням результатів оцінювання поточної роботи в семестрі (в діапазоні від 0 до 40 балів) та результатів письмового іспиту (не менше 30 і не більше 60 балів) за 100-бальною системою з подальшим переведенням у традиційну систему за 4-бальною шкалою та шкалою ECTS для фіксації оцінки у нормативних документах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література:

1. Азоев Г.Л., Челенков А.П. Конкурентные преимущества фирмы. М.: ОАО «Типография «НОВОСТИ», 2013. 256 с.
2. Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: Підручник. К.: Таксон, 2014. 704 с.
3. Шаповал М.І. Менеджмент якості: підручник. К.: Т-во «Знання», КОО, 2016. 475 с.
4. Шевченко Л.С. Конкурентное управление: Уч. пособие. Харьков: Эспада, 2014. 520с.

Додаткова література:

1. Верба В. Управлінське консультування: світові та регіональні тенденції розвитку. Актуальні проблеми економіки. 2017. №11. С. 21-35.
2. Вольнский Г. О качестве корпоративного управления. Экономика Украины.2015.№1. С. 42-49.
3. Клейнер Г. Управление корпоративными предприятиями в переходной экономике. Вопросы экономики.2014.528с.
4. Михасюк І.Р., Мельник А.Ф., Крупка М.І., Залога З.М. Державне регулювання економіки. Львівський національний університет ім. І. Франка. Підручник. Друге видання, виправлене і доповнене. К.: Атіка, Ельга. Н, 2015. 592 с.
5. Рокоча В. Транснаціональні корпорації: Навч. Посібник.К.: Таксон, 2014. 304 с.
6. Драган О. І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти. Монографія. К.: ДАКККіМ, 2017. 160 с.
7. Омеляненко Т. В., Барабась Д. О., Вакуленко А. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. - К.: КНЕУ, 2016. 272 с.
8. Піддубний І. О., Піддубна А. І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник Х.: ВД «ІНЖЕК», 2014. 264 с.
9. Портер М. Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость.Пер. с англ. М.: Альпина Бизнес Букс, 2015. 715 с.
10. Клименко С.М.Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч.посіб. К. : КНЕУ, 2018. 520 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського URL: www.biblvnad.org.ua.
3. Менеджмент. Бізнес. URL: www.management.com.ua.
4. Центр гуманітарних технологій URL: www.gtmarket.ru.